

UO'T: 635.62(575.1)

XASHAKI QOVOQ NAVLARINI O'SISH VA RIVOJLANISHIGA EKISH MUDDATI, SXEMASI VA OZIQLANTIRISH USULLARINING TA'SIRI

Umurzoqova Umida Elmurod qizi

Samarqand davlat veterinariya medisinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya. Maqolada Samarqand viloyati sharoitida yirik mevali xashaki qovoqning (*Cucurbita mixima* Duchense) agrotexnologik jarayonlarini – ekish muddati, sxemasi va mineral o'g'itlash fonida biostimulyatorlarni o'simlikni o'sish va rivojlanishiga ta'siri to'g'risidagi ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: yem-xashak, poliz ekinlari, xashaki qovoq, o'sish va rivojlanish, o'suv davrlari.

Abstract. The article presents information about the agrotechnological processes of growing large-fruited pumpkin (*Cucurbita maxima* Duchense) in the conditions of the Samarkand region - planting dates, scheme and action of biostimulants against the background of mineral fertilizers.

Keywords: feed, field crops, zucchini, growth and development, growth periods.

Аннотация. В статье представлены сведения об агротехнологических процессах выращивания тыквы крупноплодной (*Cucurbita maxima* Duchense) в условиях Самаркандской области - сроках посадки, схеме и действии биостимуляторов на фоне минеральных удобрений.

Ключевые слова: корма, полевые культуры, кабачки, рост и развитие, периоды роста.

KIRISH

Qovoq oziq-ovqat sanoati va yem-xashak ishlab chiqarishda muhim o'rin tutadi. Shu sababli ushbu ekinni biologik va xo'jalik hamda texnologik salohiyatidan kelib chiqqan holda undan yem-xashak ishlab chiqarishda foydalanish ilmiy va ishlab chiqarish nuqtai nazardan katta ahamiyatga ega. Lekin, Samarqand viloyati sharoitida qovoqning yem-xashak sifatida foydalanadigan navlarining agrotexnikasi va ular mevasidan karotin saqlovchi yem-xashak sifatida foydalanish imkoniyatlari o'rganilmagan.

AGRO KIMYO HIMOYA VA O'SIMLIKLAR KARANTINI

MATERIALLAR VA USLUBLAR

Dala tajribasi 3 omilli hisoblanadi, qaytarilish soni 3 ta. Tajriba tuzilmasiga asosan 18 ta variant mavjud bo'lib, tajriba xashaki qovoqning 2 ta navi – Stofuntovaya va Bahodir navlarida olib boriladi. Xashaki qovoqning 3 ta ekish muddati – 5 aprel, 15 aprel va 25 aprel, 2 ta ko'chat ekish sxemasi (290x70):2x90 va (290x90):2x90, 3 ta o'g'itlash me'yori – N₁₀₀P₁₀₀K₅₀ (fon), fon+Avangard start va fon+BJI-77.

NATIJALAR VA MUNOZARA

Xashaki qovoqni Stofuruktovaya navini 5 aprelda ekish sxemasi (290 x70): 2x90 bo'lganda N₁₀₀ P₁₀₀ K₅₀ (fon) variantida urug'ni unib chiqishi urug' ekilgandan keyin 7 kun sodir bo'lgan bo'lsa, xuddi shu variantda 15 aprel ekish muddatida bu ko'rsatkich 5 kuni, 25 aprel ekish muddatida esa 6 kunda unib chiqdi.

Xashaki qovoqni o'sish va rivojlanishiga biostimulyatorlari N₁₀₀ P₁₀₀ K₅₀ fon negizida ijobiy ta'siri qiyg'os gullash davrida sezildi. Bunda tajribada o'rganilgan ikkala biostimulyatorlar Avangard Start va VK-77 o'simlikni o'sish va rivojlanishiga ta'siri amaliy jihatdan bir yo'nalishda bo'lishi qayd etildi.

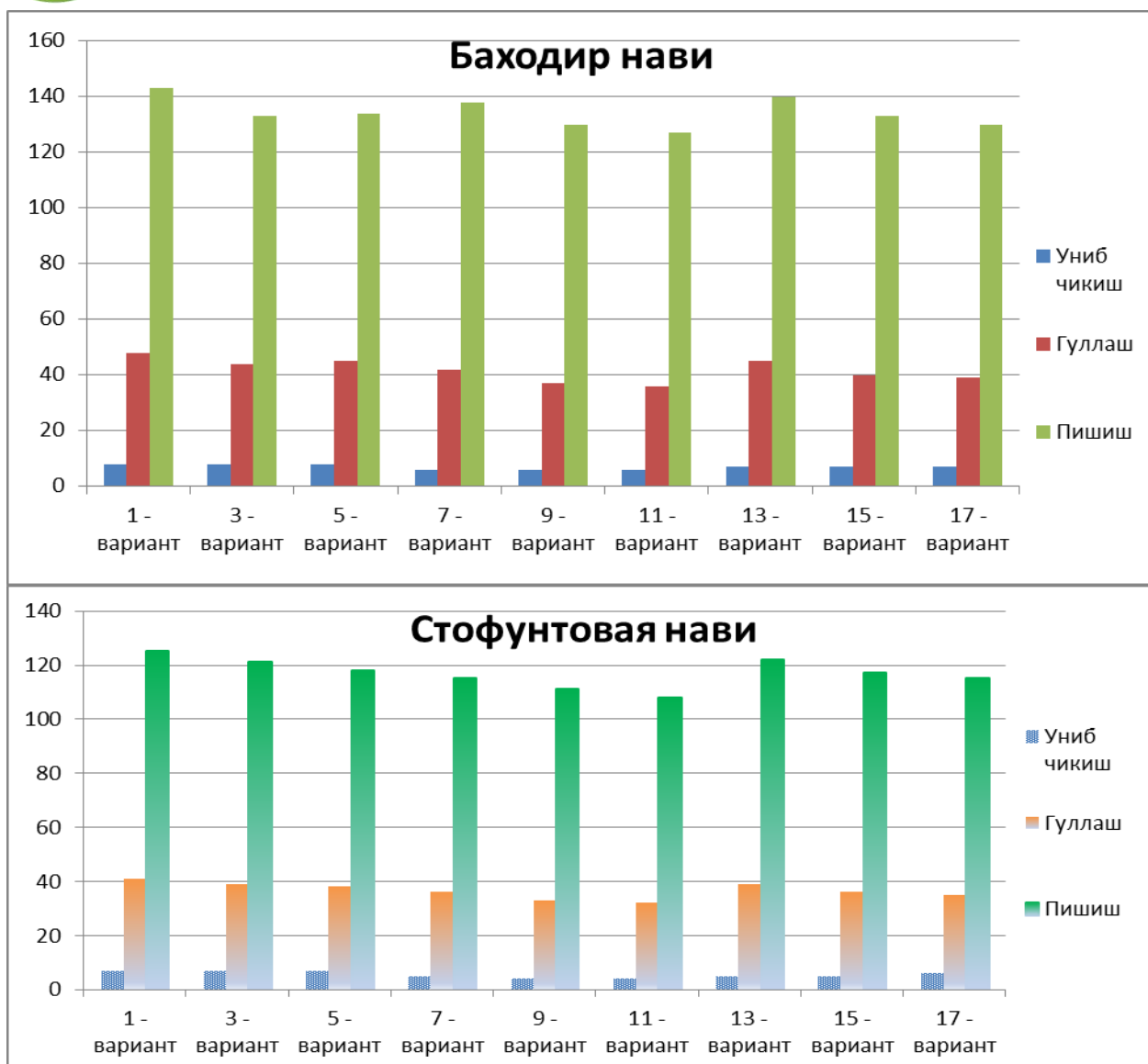
Xashaki qovoqni (290 x 90): 2 x 90 ekish sxemasida ham variantlar bo'yicha farq o'rganilgan birinchi sxemadagi kabi bo'lganligi qayd etildi. Biostimulyatorlarni o'simlikni o'sish va rivojlanishiga ta'siri turli muddati va sxemalarida o'simlikga sepilgandan so'ng 5-7 kunda sezila boshlandi.

Ayniqsa, ularni o'simlikni o'sish va rivojlanishiga ta'siri 15-aprel ekish muddatida yaqqol sezildi. Urug'ni kechroq, ya'ni 25-aprelda ekilgan variantlarda biostimulyatorlarni ta'siri nisbatan uncha yaxshi natija bermadi. Bu holatni ob-havoni isib ketishi tufayli sepilgan biostimulyatorlarni o'simlik tomonidan o'zlashtirish salohiyati kamayishi bilan tushuntiriladi. Biostimulyatorlarni mineral o'g'it fonida samarali ta'siri xashagi qovoqni 15-aprel ekish muddati (290 x 90): 2 x 90 ekish sxemasida qayd etildi. Bunda urug' ekilgandan keyin o'simlikni qiyg'os gullashi 31-33 kunga to'g'ri keldi. Bu ko'rsatgich nazorat variantiga nisbatan 7-8 kun o'simlikni o'sish va rivojlanish jadal bo'lganligini ko'rsatadi.

Urug' kechroq 25-aprelda ekilganida o'simlikni qiyg'os gullashi yuqorida ko'rsatilgan sxemada urug' ekilgandan keyin 35-36 kunga to'g'ri keldi.

AGRO KIMYO HIMOYA VA O'SIMLIKLAR KARANTINI

Rasm. Xashaki qovoqning rivojlanish davrlari.

Xashaki qovoqni ekish muddati va sxemasi mineral o'g'itlar fonida biostimulyatorlarni qo'llashi (Avangard Start va VK-77) o'simlikni mevasini pishib yetilish davrini bir muncha qisqarilishiga olib keldi va bu ko'rsatkich 5-aprel ekish muddati va (290x90):2 x 90 sxemada nazoratga nisbatan 15-16 kunga qisqarganligi qayd etildi. Ushbu yo'nalishdagi natijalar xashaki qovoqning Bahodir navida ham olindi. Lekin raqamli ko'rsatkichlar birmuncha farq qilganligi qayd etildi.

XULOSA

Xashaki qovoqning ekish muddatlari va ekish sxemalarida mineral o'g'it negizida biostimulyatorlarni (Avangard Start, VK-77) o'simlikni o'sish va rivojlanishiga ijobiy ta'siri aniqlandi. Ekish muddatlari bo'yicha variantlar o'rtasidagi farq havoning haroratiga bog'liq bo'lsada, biostimulyatorlarning samarali ta'siri havo haroratini oshishi bilan kamayishi kuzatildi. O'simlikni o'sish

AGRO KIMYO HIMOYA VA O'SIMLIKLAR KARANTINI

rivojlanishini hamda hosilini pishib yetilish davriga urug'ini aprel oyining o'rtalarida (290 x 90):2x90 sxemada ekish va N₁₀₀ P₁₀₀ K₅₀ mineral o'g'it fonida biostimulyatorlarni qo'llash ijobiy ta'sir ko'rstailishi aniqlandi.

ADABIYOTLAR

1. Останақулов Т.Э., Зуев В.У., Қодирхўжаев О.Қ. Сабзавотчилик //Тошкент,- 2009,-б. 302-321 .
2. Бўриев Х.Ч., Ашурметов О.А. Полиз экинлари биологияси ва етиштириш технологияси // Тошкент.- 'Меҳнат.-2000.
3. Мамонов, Е.В. Применение регуляторов роста растений на культурах семейства Тыквенные (Cucurbitaceae) // Известия ТСХА. – 2012. - № 2. – С. 74-78.
4. Шапошников, Д.С. Влияние площадей питания, доз и способов внесения минеральных удобрений на урожайность и качество плодов тыквы кустовой формы// Труды Кубанского государственного аграрного университета. – 2019. - № 81. – С. 235-239.